

Nr 87.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fastställande av allmän plan för till- och ombyggnad av statens alkoholistanstalt å Venngarn m. m.; given Stockholms slott den 12 februari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Gunnar Hedlund.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen framlägges en plan över byggnads- och anläggningsarbeten, som befunnits böra komma till stånd vid statens alkoholistanstalt å Venngarn under de närmaste åren. Planen innefattar dels omdisposition och upprustning av vissa äldre byggnader m. m., dels uppförande av nybyggnader för bl. a. en vårdavdelning med 26 platser samt personalbostäder. Kostnaderna för dessa arbeten uppskattas till drygt en miljon kronor.

För en första byggnadsetapp äskas för budgetåret 1954/55 ett anslag av 362 000 kronor.

---

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 feb-
ruari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NOR-
DENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkten 152, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1954/55 beräkna ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga denna fråga till fortsatt behandling.

Inledning.

På framställning av styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn uppdrog Kungl. Maj:t den 21 mars 1952 åt byggnadsstyrelsen att efter samråd med socialstyrelsen och anstaltsstyrelsen upprätta en allmän byggnadsplan för anstalten samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, som kunde föranledas därav.

Efter slutfört uppdrag har byggnadsstyrelsen den 7 december 1953 avgivit förslag till en allmän byggnadsplan för anstalten. I en särskild vid förslaget fogad promemoria har angivits riktlinjer för vatten- och avloppsfrågans ordnande.

Länsstyrelsen i Stockholms län har avgivit yttrande angående skyddsrumfrågan vid anstalten. Förslaget rörande vatten- och avloppsfrågan är f. n. föremål för remissbehandling.

I anslutning till utredningen har anstaltsstyrelsen i skrivelse den 17 november 1953 hemställt om anslag till vissa byggnadsarbeten vid anstalten för budgetåret 1954/55.

Byggnadsstyrelsens förslag till allmän byggnadsplan.

Allmänna synpunkter.

Sedan en följd av år har byggnadsstyrelsen vid behandling av de vid skilda tidpunkter aktualiserade byggnadsobjekten vid Venngarn-anstalten funnit en samlad överblick av anstaltens framtida ställning och därav be-

tingade byggnadsåtgärder nödvändig. I en framställning från anstaltsstyrelsen den 23 november 1951, liksom i socialstyrelsens yttrande däröver den 10 januari 1952, har också i anslutning härtill framhållits, att genomförandet av vissa aktuella ny- och ombyggnadsåtgärder vid anstalten förutsatte upprättandet av en byggnadsplan, efter vilken såväl dessa åtgärder som framdeles eventuellt erforderliga sådana kunde genomföras. Sålunda hade av anstaltsstyrelsen framlagts förslag om uppförande av en ny vårdpaviljong samt ett bostadshus för gift personal. Vidare aktualiserades genom dessa byggnadsföretag frågan om uppvärmningen av även övriga byggnader, varjämte vatten- och avloppssystemen redan tidigare påfordrade omfattande förbättringsåtgärder.

Att en översyn över anläggningen i dess helhet är önskvärd, sammanhänger med att dess utbyggnad tidigare skett utan att därvid förelegat en sådan översiktlig plan över anläggningen, som möjliggjort ett rationellt tillgodoseende av de skilda behoven. Detta har medfört, att t. ex. förläggningsbyggnader och bostäder icke blivit åtskilda i sådan grad, att skäliga krav ur övervaknings- och trevnadssynpunkt kunnat tillgodoses.

Vid samråd med socialstyrelsen och anstaltsstyrelsen har framgått, att anstaltens organisation sådan den utformats i anslutning till 1946 års alkoholistvårdsutrednings förslag icke nu avsetts bli föremål för någon ändring. Nuvarande beläggning om cirka 120 platser avses icke bli ändrad. De byggnadsåtgärder, som nyligen beslutats eller framdeles erfordras, har snarast samband med det förhållandet att, sedan en sjukavdelning enligt nämnda utredning tillkommit, tillräckliga byggnadsåtgärder icke vidtagits för täckande av därmed uppkommet ökat lokalbehov. Ytterligare utrymmen för förläggningssändamål har sålunda blivit nödvändiga. Avsaknaden av lämpliga lokaler för fritidssysselsättning har vidare numera visat sig innebära en allvarlig brist. Därjämte är en stor del av byggnadsbeståndet på grund av dess ålder i vissa avseenden behäftat med påtagliga brister. Byggnadsstyrelsens utredning har syftat till att ernå förbättringar i nämnda avseenden.

Den nuvarande grupperingen av anstaltens skilda byggnader innebär i stora drag följande. Lokaler för administration m. m. är inrymda i slottet, som uppfördes under 1600-talet. Förläggning för internerna är anordnad dels i anstaltsbyggnaden från år 1916 samt den mindre s. k. jordbruksbaracken, båda belägna norr om slottet, dels i den s. k. gamla paviljongen, vilken uppfördes år 1932 och är belägen vid bostadsområdet cirka 500 meter söder om slottet. Central kök med matsal är inrymt i anstaltsbyggnaden, och de byggnader, som tjäna internernas sysselsättning (ekonomibyggnader för jordbruket), är samlade inom ett område nordost om slottet. Härtill kommer de söder om slottet belägna verkstäder och växthus, som likaledes är avsedda för internernas sysselsättning. Bostadsbyggnaderna

slutligen är till ungefär halva antalet samlade söder om slottet mellan de nämnda verkstäderna m. m. samt gamla paviljongen. Övriga bostäder ligger utspridda inom såväl områdets centrala delar som dess ytterområden.

Det framgår sålunda, att vissa enskilda byggnader erhållit ett med hänsyn till såväl driften som trevnaden mindre lämpligt läge. Detta gäller förläggingsbyggnaden »gamla paviljongen» samt ett par av bostadshusen, som ligger alltför nära anstaltsbyggnaden. Den huvudsakliga grupperingen och belägenheten av anläggningen och dess skilda delar får emellertid betraktas som godtagbar. Ett genomförande av erforderlig förbättring av ledningsnäten för vatten och avlopp samt elektricitet liksom framdeles behövliga utvidgningar härav låter sig också göras i anslutning till den uppläggning i stort, som anstaltsbyggnaderna f. n. har. Den upprättade byggnadsplanen har tagit sikte på att, sedan justeringar i fråga om användningen av de berörda, mindre lämpligt förlagda byggnaderna genomförts, anvisa plats för ytterligare byggnader, varvid hänsyn tagits till en ändamålsenlig uppdelning av bebyggelsen allt efter skilda funktioner samt till ledningsnätens m. m. rationella utbyggnad.

Sålunda är avsikten, att de nybyggnader för bostäder, som erfordras dels som ersättning för dem som av ena eller andra anledningen bortgår, dels för nytillkommande behov, förläggas i direkt anslutning till nuvarande bostadsområde söder om slottet, varvid även den s. k. »gamla paviljongen» ombygges till bostadshus.

Det ökade behovet av förläggingsutrymme avses skola fyllas genom att ett par smärre paviljonger uppföres intill anstaltsbyggnaden. Ehuru principbeslut rörande förläggning av en eventuell sluten avdelning till anstalten icke fattats, har dock beaktats möjligheterna att i närheten av de nämnda förläggingsbyggnaderna reservera mark för en dylik avdelning.

För att tillgodose önskemålen om fritidslokaler har föreslagits, att dels en av bostadsbyggnaderna invid anstaltsbyggnaden och dels vissa lokaler i den sistnämnda byggnaden, vilka är lämpligt belägna som komplement till den befintliga samlingsalen, tages i anspråk.

De skilda lokalbehoven.

Administration.

Samtliga kontorsutrymmen med undantag av anstaltsexpeditionen, som utgör en del av mottagningsavdelningen i anstaltsbyggnaden, är nu förlagda till slottsbyggnaden. På grund av de senare årens personalökningar är dessa utrymmen nu otillräckliga. De disponibla rummen är i och för sig rymliga, men behovet av avskilda arbetsplatser kan på grund av slottets karaktär av byggnadsminnesmärke icke täckas genom uppdelning i mindre enheter. Bristen på arkivutrymmen är vidare mycket kännbar.

Vissa kontorsutrymmen, framför allt sådana, som har med jordbruk och verkstadsdrift att göra, kan med fördel förläggas utanför slottet. Genom utnyttjande av den del av den intill slottet liggande »Gula flygeln», som ännu icke blivit föremål för invändig upprustning, kan lämpligt belägna utrymmen beredas för gårds kontor, kontor för redogöraren samt postlokal för hela venngarnsområdet. Vidare föreslås, att i källarvåningen under den ifrågavarande byggnaden inredes arkivutrymmen.

Kostnaden för ombyggnad av »Gula flygeln» har beräknats till 70 000 kronor.

Förläggingsbyggnader.

Anstaltsbyggnaden, som nyligen ombyggts till sjukavdelning med 60 vårdplatser jämte behandlingsrum m. m., utnyttjas tills vidare — i avvaktan på färdigställande av den vårdpaviljong för 21 interner som är under uppförande — jämväl som förläggning för sådana interner, som är fullt arbetsföra. För tillfället råder alltså en viss överbeläggning i anstaltsbyggnaden.

Utöver de åtgärder inom byggnaden, för vilka medel redan ställts till förfogande och vilka till övervägande del är verkställda, föreslås att i anslutning till byggnadens entré i suterrängvåningen åt söder anordnas dels ett vaktrum och dels en snyggningsavdelning med toaletter. Såväl själva entréutrymmet som ett befintligt större utrymme, vilket utnyttjas som avklädningsrum för badet och som fritidslokal, bör repareras.

Matsalen i byggnadens bottenvåning bör förses med ny golvbeläggning, varjämte väggar, tak och snickerier bör ommålas.

För transporter, framförallt av maten från köket till de olika avdelningarna, bör en hiss installeras i den redan befintliga hisstrumman i trapphuset.

Kostnaden för nu föreslagna åtgärder inom anstaltsbyggnaden har beräknats till 30 000 kronor, vartill kommer kostnaden för hissinstallation med 35 000 kronor.

»Gamla paviljongen», som f. n. ger plats åt 26 interner, är mindre lämplig som förläggingsbyggnad främst genom sitt läge inom personalens bostadsområde. Då den med fördel kan byggas om till personalbostäder, föreslås, att densamma ersättes med en ny vårdpaviljong för 26 interner. Denna bör förläggas i anslutning till den vårdpaviljong intill anstaltsbyggnaden, vilken är under uppförande. Kostnaden för uppförandet har, inklusive 70 000 kronor för skyddsrum, beräknats till 400 000 kronor.

Jordbruksbaracken är en provisorisk förläggingsbyggnad med plats för 14 interner. Den består av en till platsen förflyttad militärbarack, som befinner sig i förslitet skick och inom en snar framtid måste ersättas. Härvid kan man med fördel utnyttja den nuvarande inspektorsbostaden, vilken på grund av sitt läge omedelbart intill anstaltsbygg-

naden måste anses vara olämplig som familjebostad. Genom en mindre tillbyggnad av inspektorsbostaden kan utrymme beredas för 14 interner jämte 2 ogifta förmän eller jordbruksarbetare. Till denna byggnad bör i första hand förläggas de interner, som är sysselsatta som djurskötare och för vilka en från övriga förläggningar skild bostad är önskvärd.

Kostnaden för om- och tillbyggnad av inspektorsbostaden har beräknats till 150 000 kronor.

Sedan föreslagna åtgärder genomförts, skulle förläggningsutrymmena fördela sig på följande sätt:

befintlig sjukavdelning	60	vårdplatser
under byggnad varande vårdpaviljong	21	»
ny paviljong som ersättning för »gamla vårdpaviljongen»	26	»
inspektorsbostaden efter ombyggnad som ersättning för jordbruksbaracken	14	»
	<hr/>	
	Summa	121 vårdplatser

Sluten avdelning.

1946 års alkoholistvårdsutredning föreslog förläggning av en sluten avdelning till Venngarn. Utredningen räknade då ej med att svartsjöanstalten skulle bibehållas. Frågan om en sluten avdelning vid Venngarn synes emellertid icke vara helt klarlagd utifrån nuvarande förutsättningar, och socialstyrelsen avser att upptaga denna fråga till särskild behandling.

Byggnadsstyrelsen har icke funnit anledning att på detta stadium framlägga förslag i ärendet men har beträffande platsen för en eventuell sluten avdelning räknat med en förläggning till skogsområdet norr om anstaltsbyggnaden, varigenom samtliga förläggningsbyggnader skulle bli samlade till anstaltsområdets norra del. Med denna placering kan avdelningen utan svårighet anslutas till det planerade avloppssystemet.

Kök och matsal.

Anstaltens centrala kök genomgick år 1940 en genomgripande ombyggnad och är dimensionerat för utspisning av cirka 225 personer, vilket innebär att, då patientantalet tills vidare beräknas till 120 och den personal man i detta sammanhang behöver räkna med till cirka 25 personer, resurser finnes för en eventuell framtida utvidgning av anstalten.

För de på sjukavdelningen intagna sängliggande patienterna finns särskilda serveringskök i de olika våningarna. Övriga interner beräknas bli utspisade i den i anslutning till köket liggande matsalen. Härvid räknas med att måltiderna intages i två omgångar. Om en sluten avdelning skulle komma till stånd, bör den förses med egen matsal med tillhörande serveringskök.

Några byggnadsåtgärder utöver de som angivits under rubriken »anstaltsbyggnaden» är sålunda icke f. n. påkallade.

Ekonomibyggnader och verkstäder.

Anstaltens ekonomibyggnader är relativt nyuppförda och befinner sig i gott stånd.

Stallet är onödigt stort genom att antalet hästar på senare tid minskat. Däremot behöver det i samma byggnad liggande garaget för bilar och traktorer utökas, varför föreslås, att hela stallbyggnaden inredes som garage och att ett nytt stall inredes inom den öster om stallet liggande maskinhallen. I detta sammanhang bör även anordnas omklädningsrum för personal och patienter som sysselsättes i jordbruket. Dessa arbeten torde kunna utföras genom anstaltens egen försorg och med medel från jordbrukets stat.

Den söder om anstalten liggande verkstadsbyggnaden inrymmer verkstäder för snickeri, måleri, plåtslageri och skomakeri samt en lokal för speciell arbetsterapi. Byggnaden är i gott stånd och några särskilda åtgärder är f. n. icke påkallade.

En ny smedja har under åren 1952—53 uppförts med medel från jordbrukets stat.

En mekanisk verkstad huvudsakligen använd för underhålls- och anläggningsarbeten inom anstalten är nu inredd i direkt anslutning till panncentralen i anstaltsbyggnaden. Genom att panncentralen behöver utvidgas för att tillgodose värmebehovet för den föreslagna nya vårdpaviljongen, måste en del av verkstadsutrymmet tagas i anspråk som bränslerum. Verkstaden anses vidare hälsovådlig på grund av att slaggtransporterna från pannorna går igenom utrymmet. Då rummet dessutom saknar dagerbelysning, är det olämpligt för sitt ändamål.

En ny verkstad föreslås bli uppförd i slutningen norr om anstaltsbyggnaden och i anslutning till kulverten från pannrummet. I samma byggnad bör plats beredas för kontor åt maskinisten, omklädningsrum för eldare och reparatörer samt förråd för elektrisk materiel som ersättning för en mindre, olämpligt belägen, fristående förrådsbyggnad, som rives. Kostnaden har beräknats till 55 000 kronor.

Fritidslokaler.

Som samlingshall för interner och personal utnyttjas en ursprungligen som gymnastiksal uppförd byggnad. Denna är i starkt behov av reparation och i samband därmed föreslås, att vissa ombyggnader utföres.

Sålunda bör scenen byggas om så att den kan användas som teaterscen, och under densamma bör omklädningsrum anordnas. Biografapparaturrummet bygges om enligt gällande förordningar, och i anslutning till entréutrymmena anordnas toaletter. De mycket högt sittande fönstren bör åtminstone på ena sidan bytas ut mot lägre sittande sådana.

Kostnaden för ifrågavarande ombyggnad och reparation har beräknats till 190 000 kronor.

En intill anstaltsbyggnaden belägen äldre bostadsbyggnad, »E k b a c k e n», som har ett olämpligt läge som familjebostad, föreslås bli omändrad till fritidslokal för internerna med bibliotek, läsrum och studierum i botten-våningen samt i vindsvåningen ett större utrymme för andra med internernas fritidsverksamhet sammanhängande behov. Det utrymme i anstaltsbyggnaden, som nu användes till bibliotek, bör utnyttjas som besöksrum.

Ombyggnadsarbetena i »Eckbacken» har beräknats draga en kostnad av 80 000 kronor.

Personalbostäder.

Bostadsbeståndet befinner sig till övervägande del i gott stånd.

Två äldre torpstugor vardera innehållande en lägenhet är emellertid i så dåligt skick, att de snarast möjligt bör ersättas med nya lägenheter. En tredje äldre byggnad, »G r a n b a c k e n», som inrymmer 3 lägenheter, är i och för sig icke i sämre skick än att den kan repareras, men den kan genom sitt läge icke förses med godtagbart avlopp. Den bör därför så småningom ersättas med nybyggnad.

Lägenheternas antal och storlek samt deras utrustning m. m. framgår av följande av byggnadsstyrelsen lämnade, sedermera i vissa hänseenden justerade sammanställning.

Lägenhetstyp	Total- antal lägen- heter	Lä- genh. i byggn. färdig före 1942	Lägenheter försedda med							
			vatten o. avlopp	el. ljus	värmeledning		badrum		vattenklosett	
					central-	vå- nings-	eget	gemen- sam	eget	gemen- sam
Enkelrum	14	14	2	14	14	—	—	14	—	14
Dubbletter	2	2	1	2	2	—	—	1	—	2
D:o möblerade	2 ¹	2	2	2	2	—	—	2	1	1
1 rum och kök	2 ¹	2	2	2	1	1	—	—	—	1
2 rum och kök	32 ²	26	32	32	26	5	11	—	28	—
3 rum och kök	3	2	3	3	3	—	2	1	3	—
4 rum och kök	4	1	4	4	4	—	4	—	4	—
5 rum och kök	1	1	1	1	1	—	1	—	1	—
6 rum och kök	2 ³	2	2	2	2	—	2	—	2	—
Summa	62	52	49	62	55	6	20	18	39	18

¹ Lägenheterna utgår; den ena, i Gula flygeln, blir kontor; den andra, i Granbacken, utdömes.

² 7 av lägenheterna utgår; en, i Gula flygeln, blir kontor, två, i Eckbacken, blir fritidslokaler; övriga, i Granbacken och två torpstugor, utdömes.

³ En av lägenheterna, i inspektorsbostaden, blir förläggning.

På grund av att vissa befattningshavare saknar familjebostad och då en del äldre bostadshus enligt vad som föreslagits kommer att utnyttjas för annat ändamål och i vissa fall dömas ut som bostäder, erfordras 12

nya familjebostäder. Av dessa beräknas 2 lägenheter — jämte vissa enkelrum — kunna inredas i den i anslutning till övriga bostäder belägna »gamla paviljongen», sedan den under byggnad varande, nya vårdpaviljongen tillkommit. De sålunda erforderliga 10 nya lägenheterna om vardera 3 rum och kök torde lämpligen kunna utföras i form av 2 byggnader för vardera 4 familjer samt ett 2-familjshus av liknande typ, som tidigare uppförts på anstalten. F. n. föreligger trängande behov av bostäder för 6 befattningshavare, nämligen arbetsterapeut, 3 förmän, biträdande ladugårdsförman och trädgårdsbiträde, varför ett 4-familjshus och ett 2-familjshus snarast bör uppföras. Tillkomsten av övriga bostäder sammanhänger med utnyttjandet av redan befintliga bostäder för annat ändamål resp. att ersättning erfordras för de äldre byggnader, som utdömes.

I samband med att inspektorsbostaden ändras till förläggningsbyggnad kan där, såsom redan angivits, lämpligen även inredas 2 enkelrum för jordbruksarbetare, varigenom de enkelrum i anstaltsbyggnaden, som nu disponeras för ungar, kan bli tillgängliga som rum för vikarier.

För kvinnlig personal föreligger ett aktuellt behov av 4 dubbletter med kokmöjligheter och 2 enkelrum. Dessa bostäder kan lämpligen jämte förenämnda två familjebostäder erhållas genom ombyggnad av den »gamla paviljongen». Kostnaden för denna ombyggnad har beräknats till 140 000 kronor.

Skulle den av 1946 års alkoholistvårdsutredning föreslagna slutna avdelningen komma till stånd samt sjukavdelningens personal utökas i enlighet med utredningens förslag, skulle efter preliminära beräkningar erfordras ytterligare 8 familjebostäder, 2 dubbletter och 8 enkelrum. Plats för denna utökning av bostadsbeståndet, liksom den, som kan föranledas av en av anstaltsstyrelsen i petita för budgetåret 1954/55 begärd assistenttjänst, har förutsetts å situationsplanen.

Kostnaderna för uppförandet av de nu aktuella bostadshusen beräknas till, för ett 4-familjshus inrymmande panncentral 250 000 kronor och för ytterligare en dylik byggnad 225 000 kronor, vartill kommer 10 000 kronor för yttre arbeten, samt för ett 2-familjshus 120 000 kronor eller tillsammans 605 000 kronor.

Uppvärmning.

F. n. uppvärms de olika byggnaderna från centraler i resp. byggnader. »Gula flygeln» och inspektorsbostaden förses med värme från centraler belägna i slottet resp. gymnastikbyggnaden. Arbetet pågår med gymnastikbyggnadens anslutning till den stora värmecentralen i anstaltsbyggnaden, varigenom sålunda såväl gymnastikbyggnaden som inspektorsbostaden kommer att erhålla värme från denna central.

För ernående av ekonomisk drift föreslås, att i de fall där så visar sig lämpligt flera byggnader uppvärms från en gemensam central. Sålunda

avses värmecentralen i anstaltsbyggnaden även betjäna den under byggnad varande vårdpaviljongen, den paviljong, som föreslagits skola ersätta »gamla paviljongen», mekaniska verkstaden samt byggnaden »Ekbacken». Härför erforderlig utbyggnad av denna panncentral med ytterligare en panna samt därmed sammanhängande byggnadsarbeten har kostnadsberäknats till 40 000 kronor.

Föreslagna nya personalbostäder liksom »gamla paviljongen» bör anslutas till en gemensam central i källarvåningen till en av byggnaderna.

Värmecentralen i slottet eldas nu med kol, varvid interner utnyttjas som arbetskraft. Slottsbyggnaden är belägen på så stort avstånd från panncentralen i anstaltsbyggnaden, att en anslutning med kulvert till denna central inte är ekonomiskt lämplig. Det är emellertid önskvärt att nedbringa antalet eldningsställen även av den anledningen, att det på olika sätt visat sig mindre lämpligt att utnyttja internerna som arbetskraft vid eldning. Genom centralisering av värmeförsörjningen kan den anställda personalen bättre utnyttjas för skötseln av eldningen.

I centralen i slottet skulle arbetet ytterligare underlättas, om kokseldningen byttes ut mot oljeeldning. Med nuvarande bränslepriser synes en sådan åtgärd vara försvarlig, särskilt som kokseldningen även innebär avsevärda olägenheter genom att bränsleutrymmet är mycket begränsat och koksen måste transporteras genom det trapphus, som betjänar bostäderna. Kostnaden för installation av oljeaggregat och oljecistern har beräknats till 9 000 kronor.

Panncentralen i anstaltsbyggnaden eldas med kol. En av byggnadsstyrelsens värmetekniska byrå företagen undersökning har visat, att det f. n. är fördelaktigast att få bränslet levererat successivt direkt i pannornas kolfickor. Ett reservupplag bör emellertid uppläggas vid anstalten för cirka en månads behov av bränsle. För detta bränsleupplag föreslås, att en intill ladugården befintlig äldre gödselstad av betong utnyttjas, sedan ny ytbeläggning pålagts och stödmurar anordnats. Kostnaden för iordningställandet av detta kolupplag har beräknats till 8 000 kronor.

Därest det i en framtid skulle visa sig vara ekonomiskt fördelaktigare att lägga upp hela årsbehovet av bränsle på en gång, torde detta kunna ske intill ekonomibygnaderna utan mera omfattande byggnadsarbeten.

Den nuvarande vedgården, belägen norr om anstaltsbyggnaden inom det för nya vårdpaviljonger avsedda området, skall inom en nära framtid genom anstaltens försorg flyttas till ny plats invid ekonomibygnaderna.

Vatten och avlopp.

Beträffande vattenförsörjning och avloppsfrågor anföres i den inledningsvis omnämnda promemorian i huvudsak följande.

V a t t e n b e h o v e t vid anstalten tillgodoses f. n. med grundvatten från 4 grundvattentäkter. Vid en av dessa uttages vattnet från grundvatten-

förande gruslager; de övriga utgöres av bergborrade brunnar. Vattnet från bergbrunnarna renas genom klorering.

Vattentillgången i vattentäkterna är tillräcklig för att täcka det nuvarande behovet. Skulle vattenförbrukningen i samband med de pågående och planerade utbyggnaderna öka i sådan grad, att den nuvarande tillgången ej motsvarar behovet, ligger närmast till hands att borra ytterligare en eller flera bergbrunnar. Vattnet från dessa brunnar bör om möjligt liksom från de nuvarande steriliseras med den befintliga kloreringsanläggningen.

Ledningsnätet bör ombyggas, så att det kan tillgodose ett rimligt behov vid brandsläckning. Detta sker lämpligen genom att nya huvudledningar med större dimensioner anlägges. Förslaget omfattar även en vattenledning till den eventuellt planerade slutna avdelningen.

Avloppsledningarna är till större delen utförda enligt det kombinerade systemet, vilket innebär, att spillvatten och regnvatten avledes i gemensamma ledningar. Avloppsvattnet utsläppes ofullständigt renat i ett öppet dike inom anstaltsområdet, vilket innebär uppenbara sanitära olägenheter.

Avloppsfrågan bör i princip ordnas så, att nämnda dike i största möjliga mån befrias från avloppsvatten. För detta ändamål föreslås, att en avskärande huvudledning drages från den planerade slutna avdelningen fram till befintlig avloppsledning från bostadsområdet. Invid denna ledning utföres en pumpanläggning, varifrån avloppsvattnet pumpas genom en cirka 900 meter lång tryckledning till ett reningsverk vid Garnsviken. För de föreslagna paviljongerna samt byggnaderna vid bostadsområdet bör utföras separata spill- och dagvattenledningar, och för den planerade slutna avdelningen avses likaledes att separera avloppsvattnet.

Kostnaderna för vatten- och avloppsledningssystemet i fullt utbyggt skick beräknas till 410 000 kronor.

Elektriska ledningar.

De elektriska ledningarna på anstalten har under senare år till övervägande del lagts om och elanläggningen befinner sig numera i stort sett i gott stånd.

Förutom till de föreslagna om- och nybyggnaderna hörande installationer räknas med vissa åtgärder i samband med servis- och högspänningsledningar. Vid planerat reningsverk erfordras sålunda en transformator med kiosk samt mellan denna och pumpstationen en högspänningskabel. Vidare räknas med att befintliga luftledningar för högspänning inom området utbytes mot jordkabel, och slutligen planeras en ny kopplingsstation för högspänning i växthuset. Kostnaden för dessa arbeten har beräknats till 32 000 kronor, varvid räknats med att grävningsarbetena utföres med arbetskraft från anstalten.

Vägar.

För att erhålla bekvämare transportvägar för jordbrukets behov föreslås anordnande av dels en väg från ekonomibyggnaderna till befintlig

väg norr om anstaltsbyggnaden, dels en väg från ekonomibygnaderna till gamla smedjan vid södra allén. Vidare är det önskvärt, att vägen i södra alléns förlängning söderut fram till Sigtunavägen breddas och omlägges, så att den medger motortrafik, varigenom bussförbindelserna till anstalten avsevärt skulle kunna förbättras. Kostnaden för vägarbetena torde kunna bestridas av anstalten på jordbrukets stat och utföras med egen arbetskraft.

En av byggnadsstyrelsen upprättad förteckning över personal och tjänstebostäder vid Venngarn, vari viss justering vidtagits, torde få fogas såsom bilaga till detta protokoll.

Yttrande över förslaget till allmän byggnadsplan.

Länsstyrelsen i Stockholms län åberopar ett yttrande av länsstyrelsens civilförsvartekniker, vari bl. a. anföres.

Anstalten är av sådan storleksordning att verkskydd och skyddsrum torde få anses absolut nödvändiga.

Det föreslagna skyddsrummet är avsett att rymma cirka 100 personer. Byggnadsstyrelsen har uppgivit kostnaden till 70 000 kronor. Enligt anstaltens petitaskrivelse och uppgifter av anstaltens direktör var den byggnad, där skyddsrummet avses inrymmas, ursprungligen avsedd att förläggas till annan plats. I detta första alternativ var byggnaden beräknad för ett mindre antal patienter och saknade skyddsrum. Flyttningen till nu fastställd plats och utökningen har motiverats av andra skäl än skyddsrumskostnad. En omotiverat stor del av den på grund av flyttningen uppkommande merkostnaden synes ha redovisats som skyddsrumskostnad.

Anstaltens direktör har på förfrågan uppgivit, att arbetet för ifrågasvarande byggnad påbörjats och att grundsprängningen delvis redan är utförd. Om skyddsrummet nu skulle utgå, kan man därför icke beräkna att inbespara mer än cirka 14 000 kronor.

Länsstyrelsen anför, att det föreslagna skyddsrummet synes vara erforderligt. Den av byggnadsstyrelsen angivna kostnaden för skyddsrummet synes inkludera kostnader för annat ändamål. Den verkliga kostnaden för iordningställande av skyddsrum torde utgöra ett väsentligt lägre belopp än de 70 000 kronor, som byggnadsstyrelsen angivit. Då det finnes anledning att antaga, att skyddsrummet kan uppföras för rimlig kostnad och med beaktande även av den krigsanvändning, som anstalten avses skola få, anser länsstyrelsen övervägande skäl tala för att skyddsrummet bör komma till stånd.

Anstaltsstyrelsens anslagsframställning.

Anslag till Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten är i gällande riksstat uppfört med 65 000 kronor.

Yrkande.

Anstaltsstyrelsen hemställer, att för utförande av vissa av de i förslaget till allmän byggnadsplan upptagna byggnadsarbetena för budgetåret 1954/55 anvisas 592 000 kronor.

Specifikation.

1. Installation av oljeeldningsaggregat i slottsbyggnadens värmecentral..	9 000: —
2. Reservkolgård	8 000: —
3. Verkstads- och förrådsbyggnad	55 000: —
4. Utökning av värmecentralen	40 000: —
5. Ny vårdavdelning och skyddsrum	400 000: —
6. Vissa tillbyggnadsarbeten för blivande jordbruksavdelning	80 000: —
	<hr/>
	592 000: —

Motiv.

1. Anstaltsstyrelsen framhöll i sin petitaskrivelse år 1951, att pannrummet i slottet är så litet, att i detsamma endast kan förvaras bränsle för ett par dagars behov. Då något särskilt bränslerum icke går att anordna i slottet eller dess närhet, måste koksen uppläggas å särskild lagringsplats och sedan ånyo lastas och transporteras till förbrukningsplatsen. Enär lagringen måste ske under bar himmel, blir koksen bemängd med regn och snö, varigenom värmeförluster uppstår vid eldningen.

2. Det befintliga bränsleutrymmet (kolfickan) vid värmecentralen i stora anstaltsbyggnaden rymmer endast 30 ton stokerkol, vilket motsvarar cirka tre veckors förbrukning under eldningssäsongen. Efter planerad utvidgning av centralen kommer förrådet att täcka högst två veckors förbrukning. Kolleveranserna till anstalten har hittills fullgjorts omedelbart efter upphandlingen på sensommaren eller hösten, varvid kolen lagrats å en provisorisk kolgård under bar himmel. I samband med upprättande av byggnadsplanen har emellertid från byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning uttalats, att kostnaden för en ifrågasatt övertäckt kolgård med transportband till kolfickan skulle bli så stor, att det vore lämpligare träffa avtal om successiv leverans av stokerkol. Om man bortser från beredskapsynpunkten och möjligheten av billigare priser vid köp under sommaren, är den successiva leveransen ägnad att undanröja de olägenheter, som motiverade byggnad av övertäckt kolgård. Med hänsyn till de betydande svårigheter, som skulle uppstå därest den successiva leveransen skulle avbrytas, t. ex. på grund av dåligt väglag eller isblockad under vårvintern, synes det dock angeläget, att ett reservlager om cirka 100 ton kol upplägges. Arbetet med anordnande av en reservkolgård anses kunna utföras med anlitande av anstaltens egen arbetskraft.

3. En del av verkstadsutrymmet intill panncentralen i huvudbyggnaden behöver nu tagas i anspråk för planerad utvidgning av värmecentralen.

Då behovet av förråds- och verkstadsbyggnad för maskinisten är angeläget och dessutom står i nära samband med andra aktuella arbeten berörande värmecentralen och kulvertledningen till en under byggnad varande vårdpaviljong, bör arbetet igångsättas utan dröjsmål. Även detta arbete är avsett att till större delen utföras med egen arbetskraft.

4. Såsom framgår av byggnadsplanen anses den nuvarande värmecentralen i stora anstaltsbyggnaden efter utökning med ytterligare en panna vara tillräcklig för uppvärmning av de byggnader, som lämpligen kan anslutas till en gemensam central. Under föregående vinter visade sig skorstenen i gymnastikhuset så bristfällig, att den med hänsyn till brandfara borde ombyggas. Då en sådan ombyggnad skulle ha medfört rätt betydande kostnader för reparationer i berörda delar av byggnaden, ansågs det ekonomiskt fördelaktigare att omedelbart utföra den planerade värmeledningskulverten från gymnastikhuset till värmecentralen i anstaltsbyggnaden. Härigenom har emellertid värmecentralens nuvarande kapacitet utnyttjats till sådan grad, att den under byggnad varande nya vårdavdelningen icke kan anslutas till samma central, utan att denna utökas med en fjärde panna. Utbyggnaden av panncentralen kan endast till mindre del utföras med egen arbetskraft.

5. Frånsett det olämpliga läget intill bostadsområdet och med tillfartsväg genom detta har »gamla paviljongen» under senare år visat sig mindre ändamålsenlig för det klientel, som numera hänvisas till anstalten. På grund av byggnadens planering kan nämligen övervakning icke ordnas tillfredsställande. Transporten av mat från stora anstalten till paviljongens serviskök och matsal är onödigt arbetskrävande. I byggnadsplanen föreslås därför uppförande av en ny öppen vårdavdelning. Då härtill kommer, att den nuvarande paviljongbyggnaden till en förhållandevis låg kostnad kan omändras till personalbostäder, varigenom det mest trängande behovet av sådana skulle kunna tillgodoses, synes det angeläget, att anslag beviljas redan för nästa budgetår för uppförande av en ny vårdavdelning. Om den nuvarande paviljongen ej omändras till personalbostäder, måste frågan om bostäder för ogift personal snarast lösas på annat sätt.

I kostnaden för den nya vårdavdelningen, 400 000 kronor, ingår kostnaden för anordnande av skyddsrum, avsedda jämväl för övriga anstaltsbyggnader. När anslag begärdes till den nu under byggnad varande vårdavdelningen, hade icke någon kostnad beräknats för skyddsrum, enär byggnaden då var avsedd att uppföras på annan plats än den, där den nu, enligt byggnadsstyrelsens förslag i samband med byggnadsplaneringen, blivit förlagd. Den först avsedda byggnadsplatsen hade icke ett för skyddsrum särskilt lämpligt läge, under det att den nu bestämda byggnadsplatsen synes bereda bästa möjlighet för lösning av skyddsrumfrågan. Därför synes skyddsrum, avsedda även för 60 vårdtagare å sjukavdelningen och personal till ett antal av cirka 20, böra anordnas redan i den byggnad, som nu är

under uppförande. Byggnadsstyrelsen har också låtit omarbета ritningarna så att skyddsrum kan inredas.

6. Jordbruksbaracken kan användas ytterligare högst tre år. Lantbruksinspektoren beredes redan år 1954 ny lägenhet i ett under byggnad varande nytt bostadshus, och den nuvarande inspektorsbostaden avses då skola tagas i anspråk för provisoriska bostäder dels för en familj, dels för ogift personal i avbidan på planerad ombyggnad av »gamla paviljongen». Om den enligt byggnadsplanen avsedda tillbyggnaden av inspektorshuset utfördes redan nu, skulle jämväl de nytillkomna rummen kunna disponeras provisoriskt för ogift personal. Under senare år har under semestertiden rum, avsedda för de intagna, måst tagas i anspråk för vikarier. Om till en början endast utföres sådana byggnads- och inredningsarbeten, som erfordras för erhållande av rum för vikarier, och arbetet utföres med anstaltens egen arbetskraft, anser sig anstalten kunna utföra denna del av arbetet till en kostnad av 80 000 kronor. När det senare blir fråga om de ombyggnader, som erfordras för att byggnaden skall kunna disponeras för en jordbruksavdelning, torde återstående arbeten få kostnadsberäknas.

Departementschefen.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn inrättades år 1916 såsom den första statliga alkoholistanstalten, avsedd för sådana patienter, som med hänsyn till sin svårskötthet ej kunde mottagas eller behållas på de erkända alkoholistanstalterna. I samband med anstaltens tillkomst uppfördes den nuvarande stora anstaltsbyggnaden. Flera av de befintliga personalbostäderna fanns redan tidigare, och några av dem tillkom samtidigt som anstalten inrättades. Särskilt sedan slutet av 1930-talet har emellertid omfattande förbättringsarbeten på befintliga byggnader utförts och åtskilliga nybyggnader kommit till stånd. I stort sett kan det nuvarande byggnadsbeståndet sägas vara i godtagbart skick.

Sedan i början av 1940-talet en central differentiering av alkoholistklientelet genomfördes, har till Venngarn i första hand hänvisats psykiskt abnorma eller eljest svårskötta personer, vilket förhållande i förening med den mera aktiva terapi, som på senare tid vunnit insteg inom alkoholistvården, framtvingat en fortgående omorganisation av anstaltens vårdarbete. Ett betydelsefullt steg till en mera sjukhusmässig vård togs år 1950, då riksdagen anvisade medel för en ombyggnad av stora anstaltsbyggnaden till sjukavdelning för medicinsk vård och behandling av alkoholmissbrukare i enlighet med 1946 års alkoholistvårdsutrednings förslag. Denna ombyggnad är nu i huvudsak genomförd.

Den omdaning av anstaltens karaktär, som sålunda ägt rum, och de i anslutning härtill vid olika tillfällen uttalade ny- och ombyggnadsbehoven har aktualiserat frågan om en samlad överblick över erforderliga bygg-

nadsåtgärder vid anstalten, för att de olika behoven skall kunna tillgodoses på ett rationellt sätt. På grund härav uppdrog Kungl. Maj:t den 21 mars 1952 åt byggnadsstyrelsen att efter samråd med socialstyrelsen och anstaltsstyrelsen upprätta en allmän byggnadsplan för anstalten.

Enligt den plan, som numera framlagts, avses icke någon ändring av anstaltens nuvarande karaktär komma till stånd. Något sådant anser jag heller icke böra eftersträvas. Det må i detta sammanhang påpekas, att den av byggnadsstyrelsen berörda frågan om anordnande av en sluten avdelning vid Venngarn icke äger samma aktualitet som tidigare, sedan det numera, med hänsyn till pågående upprustningsåtgärder vid Svartsjö-anstalten, får anses fastslaget, att sistnämnda anstalt bör bibehållas. Jag är icke f. n. beredd att taga ställning till huruvida en sluten avdelning framdeles bör komma till stånd vid Venngarn. Ehuru denna fråga bör bli föremål för fortsatt övervägande, finner jag det emellertid fördelaktigt, att plats för en eventuell sådan avdelning beaktats redan i samband med den nu slutförda byggnadsplaneringen.

I byggnadsplanen åsyftas dels att genom lämplig omdisponering av befintliga utrymmen tillgodose föreliggande lokalbehov för olika ändamål, dels att genom nybyggnader ersätta lokaler, som på grund av ålder eller andra skäl ej befunnits böra istandsättas, samt täcka rådande brist på personalbostäder. I princip ansluter jag mig till dessa riktlinjer för byggnadsplanering. Jag anser dock, såsom jag i det följande skall närmare beröra, att befintliga personalbostäder i större utsträckning än vad som föreslagits tills vidare kan bibehållas för sitt nuvarande ändamål och att antalet nya personalbostadshus därför bör kunna inskränkas.

I fråga om de särskilda byggnadsförslagen anser jag mig nu icke böra ingå på en mera detaljerad granskning i andra fall än dem, som avser de mest trängande behoven.

Beträffande administrationslokalerna i slottet föreslås icke någon ändring, men på grund av att utrymmena är otillräckliga och slottet såsom byggnadsminnesmärke ej kan ombyggas för ändamålet avses två personalbostäder i »Gula flygeln» skola tagas i anspråk för kontor m. m., varjämte arkiv skulle inredas i källarvåningen till nämnda byggnad. Innan ställning tages till detta förslag bör undersökas, om icke dessa utrymmen kan anordnas på billigare sätt.

Förslagen rörande förläggningsbyggnaderna kan jag i huvudsak biträda. Efter de genomgripande ombyggnadsarbeten i anstaltsbyggnaden, som utförts under de sista åren, ifrågakommer icke några mera omfattande ändringar i denna byggnad. De smärre reparationer och omdispositioner, som föreslagits, torde kunna utföras med anlitande av medel, som årligen anvisas under anstaltens omkostnadsanslag till underhåll av byggnader m. m. Förslaget om installation av hiss, vilket prövades av 1953 års riksdag, är jag icke beredd att nu taga ställning till.

Gamla paviljongen måste både på grund av sitt läge inom personalbostadsområdet och sin ur övervaknings- och vårdsynpunkt otillfredsställande disposition anses mindre lämplig som förläggning för interner. Jag förordar därför, att byggnaden ändras till personalbostäder och att en ny vårdavdelning för 26 interner uppföres enligt förslaget. Kostnaden för den nya vårdavdelningen har av byggnadsstyrelsen beräknats till 400 000 kronor. Häri ingår ett belopp av 70 000 kronor för anordnande av skyddsrum för hela anstalten. Länsstyrelsens yttrande giver vid handen, att skyddsrum bör anordnas vid anstalten. Såsom framgår av anstaltsstyrelsens anslagsframställning för nästa budgetår, har skyddsrummet numera funnits böra förläggas till den vårdavdelning, som f. n. är under byggnad och för vars uppförande medel anvisats av 1952 års riksdag (propositionen nr 131, statsutsk. utl. nr 105, riksd. skr. nr 183). Enligt vad byggnadsstyrelsen upplyst ingår i den av styrelsen angivna kostnaden för skyddsrummet även en mindre merkostnad för den under byggnad varande vårdpaviljongen, till övervägande delen sammanhängande med att byggnaden, bl. a. för att tillgodose skyddsrummets behov, förlagts till annan plats än den ursprungligen avsedda, varigenom ökade kostnader för anslutning till värme-centralen uppkommer. Någon ändring beträffande byggnadens storlek har däremot ej ifrågasatts. Byggnadens nuvarande placering minskar å andra sidan kostnaderna för värmeledningskulvert till den nu föreslagna vårdavdelningen. Med hänsyn härtill torde den berörda kostnadsökningen få godtagas. Kostnadsberäkningen för den nya vårdavdelningen, 330 000 kronor, föranleder ingen erinran från min sida.

Enär jordbruksbaracken befinner sig i så dåligt skick, att den endast provisoriskt kan bibehållas som förläggning och då den nuvarande inspektorsbostaden är olämplig som familjebostad, har jag intet att erinra mot att sistnämnda byggnad genom om- och tillbyggnad ändras till förläggning för de interner, som är sysselsatta som djurskötare. Den beräknade kostnaden härför bör dock kunna sänkas betydligt. Genom att utföra arbetet med egen arbetskraft torde anstalten kunna begränsa kostnaden till ett belopp, som endast obetydligt överstiger vad anstaltsstyrelsen äskat i denna del för nästa budgetår eller 80 000 kronor.

Mot förslagen i vad avser ekonomibygnader och verkstäder har jag i princip ingen erinran. Kostnaden för ny verkstads- och förrådsbyggnad finner jag dock alltför hög, varför det torde få övervägas, om ej byggnaden bör göras mindre än enligt byggnadsstyrelsens förslag.

Trots bristen på lämpliga fritidslokaler vid anstalten kan jag icke tillstyrka de mycket kostnadskrävande åtgärder, som föreslås för tillgodosende av detta behov. Vissa reparations- och förbättringsarbeten i den s. k. gymnastiksalen är visserligen påkallade. Några mera betydande kostnader för anordnande av omklädningsrum och toaletter torde däremot

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 87.*

icke böra ifrågakomma. Ej heller kan jag utan ytterligare utredning biträda förslaget att byggnaden Ekbacken, som innehåller två personalbostäder och reparerats för några år sedan, omändras till fritidslokal för internerna. Byggnadens läge intill anstaltsbyggnaden synes mig nämligen icke utgöra tillräckligt skäl för att utdöma densamma som personalbostad, så länge den befinner sig i gott skick. Den bör således tills vidare bibehållas för sitt nuvarande ändamål. Det torde böra utredas, om det i och för sig angelägna behovet av fritidslokal kan tillgodoses på enklare och mindre kostnadskrävande sätt.

Vad angår personalbostadshusen i övrigt är dessa med få undantag i gott stånd, och de påfordrar inga byggnadsåtgärder av större omfattning. Två torpstugor, som uppförts under 1800-talet och ligger avsides i förhållande till övriga anstaltsbyggnader, är dock så nedslitna, att de bör ersättas med nya personalbostäder. Bostadshuset Granbacken, som uppfördes år 1910 och inrymmer två 2-rums- och en 1-rumslägenhet, saknar visserligen wc och badrum och torde ej kunna förses med dessa bekvämligheter. Byggnaden är emellertid väl underhållen och bör tills vidare bibehållas. Jag anser mig därför f. n. icke böra räkna med nya personalbostäder såsom ersättning för nämnda tre lägenheter.

Byggnadsstyrelsen har angivit behovet av nya personalbostäder till tolv familjebostäder, fyra dubbletter med kokmöjligheter och två enkelrum. Genom bibehållandet av Ekbacken och Granbacken såsom personalbostäder och då, såsom framgår av vad förut anförts, inredandet av kontorslokaler m. m. i Gula flygeln, torde böra anstå åtminstone tills vidare minskas det aktuella behovet av familjebostäder till sex. Två av dessa jämte erforderliga dubbletter och enkelrum erhålles genom ombyggnaden av gamla paviljongen till personalbostadshus. Kostnaden härför har beräknats till 140 000 kronor. För den närmaste framtiden skulle således nybyggnadsbehovet kunna täckas genom uppförande av ett 4-familjshus eller alternativt två 2-familjshus. Kostnaderna för nya personalbostadshus skulle därmed för de närmaste åren kunna begränsas till cirka 250 000 kronor, inberäknat kostnaden för panncentral avsedd att betjäna jämväl gamla paviljongen.

Förslagen om utbyggnad av värmecentralen i anstaltsbyggnaden, för att denna skall kunna tillgodose värmebehovet i bl. a. de nya vårdpaviljongerna, samt om anordnande av oljeeldning i slottet föranleder icke någon erinran från min sida. Ej heller vill jag motsätta mig, att en reservkologård anordnas på förslaget sätt.

Det framlagda förslaget rörande vatten- och avloppsfrågans ordnande är f. n. föremål för remissbehandling. Jag är därför icke beredd att nu taga ställning till förslaget. Redan nu vill jag dock framhålla, att jag förutsätter att, oaktat omläggningen av rörnäten torde ifrågakomma i ett relativt sent skede av byggnadsplanens genomförande, vederbörlig hänsyn tages till led-

ningssystemets avsedda framtida gestaltning vid utförande av ny- och ombyggnadsarbeten i tidigare etapper, så att extra kostnader för omläggning framdeles undviks. Vatten- och avloppsledningar till den ifrågasatta slutna avdelningen bör givetvis icke anordnas, förrän definitivt beslut fattats, huruvida en sådan avdelning skall komma till stånd.

Vad slutligen angår förslagen beträffande elektriska ledningar och nya vägar föranleder dessa ingen erinran från min sida.

Kostnaderna för de byggnads- och anläggningsarbeten, till vilka jag nu i princip tagit ställning, torde kunna uppskattas till drygt en miljon kronor. För tillgodoseende av ett framtida behov av nya personalbostäder såsom ersättning för äldre sådana torde få beräknas ytterligare 3—400 000 kronor. Skulle framdeles beslut fattas om uppförande av en sluten avdelning vid Venngarn, uppkommer givetvis ytterligare kostnader även för personalbostäder m. m.

Jag har i det föregående uttalat, att vissa av de föreslagna arbetena bör kunna utföras med arbetskraft från anstalten. Helt allmänt vill jag understryka, att så bör ske i alla fall där det är möjligt. Härigenom torde kostnaderna i största utsträckning kunna hållas nere. För att effektivt kunna utnyttja internernas och anstaltspersonalens arbetskraft är det av vikt, att byggnadsprogrammet icke forceras utan bedrives i den takt som anstaltens resurser av egen arbetskraft medger. Jag räknar därför med att arbetena skall fördelas på ett relativt stort antal år. Anstaltsstyrelsen bör årligen i sin petitaframställning lämna förslag rörande de arbeten, som med tillgodoseende av dessa synpunkter lämpligen kan utföras under det följande budgetåret. Vid den fortsatta bearbetningen av förslagen och vid upprättandet av detaljritningar förutsätter jag, att samråd kommer att äga rum mellan byggnadsstyrelsen och anstaltsstyrelsen.

Beträffande omfattningen av de byggnadsarbeten, för vilka anstaltsstyrelsen äskat medel för nästa budgetår, har jag i princip intet att erinra. Med hänsyn till att arbetet med uppförande av en vårdavdelning f. n. pågår och icke kan beräknas slutföras förrän tidigast under nästa budgetår, torde dock uppförandet av den vårdpaviljong, som avses för internerna i gamla paviljongen, endast hinna påörjas nämnda budgetår. Medelsanvisningen för 1954/55 för ändamålet torde därför kunna begränsas. Jag beräknar anslagsbehovet till 175 000 kronor.

I fråga om den föreslagna verkstads- och förrådsbyggnaden har jag i det föregående framhållit, att det bör övervägas att göra byggnaden mindre till nedbringande av kostnaden. Jag anser mig böra beräkna kostnaden till högst 50 000 kronor.

Vidare vill jag erinra, att jag förutsatt, att totalkostnaden för om- och tillbyggnadsarbetena på inspektorsbostaden skall i huvudsak kunna hållas inom det belopp, 80 000 kronor, som anstaltsstyrelsen begärt härför för nästa budgetår. Arbetet bör därför planeras på sådant sätt, att några ytter-

ligare kostnader av betydelse härefter icke uppkommer. Under denna förutsättning saknar jag anledning motsätta mig, att inspektorsbostaden efter ombyggnaden provisoriskt användes som personalbostad.

Mot förslagen och kostnadsberäkningarna i övrigt har jag intet att erinra. För nästa budgetår skulle sålunda erfordras ett anslag av (9 000 + 8 000 + 50 000 + 40 000 + 175 000 + 80 000) 362 000 kronor.

Hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig föreslagna grunderna för en allmän plan för till- och ombyggnad av statens alkoholistanstalt å Venngarn,

dels ock till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1954/55 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 362 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Örtenberg.

Uppgift å personal och tjänstebostäder vid Venugarn.

Manlig personal.

1 direktör	6 rum och kök i slottet.
1 assistent	3—4 rum och kök i slottet.
1 redogörare	5 rum och kök i »Västra Hagen 1».
1 lantbruks- inspektor	F. n. 6 rum och kök i inspektorsbostaden. Byggnaden är olämpligt belägen som personalbostad och avses framdeles bliva utnyttjad som förläggning för interner med ladugårdsarbete. Inspektoren flyttar in i en lägenhet med 4 rum och kök i »Södra allén 7», när denna byggnad blir färdig under år 1954.
1 assistent	Saknar f. n. bostad men avses få en lägenhet med 4 rum och kök i »Södra allén 7».
2 uppsynings- män	1) 4 rum och kök i anstaltsbyggnaden 1 tr. 2) 3 rum och kök i paviljongen.
1 maskinist	2 rum och hall med kök i anstaltsbyggnaden 2 tr.
3 yrkesmästare	1) 2 rum och kök i »Södra allén 1». 2) 2 rum och kök i »Södra allén 4». 3) tjänsten vakant, avsedd för arbetsterapeut. Bostad saknas. Ny familjebostad erforderlig.
5 förste förmän	1) 2 rum och kök i »Södra allén 5». 2) 4 rum och kök i »Södra allén 6». 3) 3 rum och kök i »Södra allén 6». 4) 2 rum och kök i »Trädgårdsvillan». 5) 2 rum och kök i »Grindtorp 2».
1 förste förman på övergångs- stat	2 rum och kök i »Södra allén 2».
1 trädgårds- mästare	
16 förmän	2 rum och kök i »Trädgårdsvillan». 1) 2 rum och kök i »Grindtorp 1». 2) 2 rum och kök i »Grindtorp 1». 3) 2 rum och kök i »Grindtorp 2». 4) 2 rum och kök i »Sven Bengt». 5) 2 rum och kök i »Stjärnkikarbacken». 6) 2 rum och kök i »Stjärnkikarbacken». 7) 2 rum och kök i »Södra allén 2». 8) 2 rum och kök i »Södra allén 3». 9) 2 rum och kök i »Södra allén 4». 10) 2 rum och kök i »Södra allén 5». 11) 2 rum och kök i »Gula flygeln». 12) 2 rum och kök i »Ekbacken». Utgår. Ny familjebostad erforderlig.

- 13) 2 rum och kök i »Ekbacken». Utgår. Ny familjebostad erforderlig.
- 14) 2 rum och kök i »Djurgården». Flyttar 1/4 54 till »Södra allén 3», varefter »Djurgården» utgår.
- 15) Provisorisk bostad. Ny familjebostad erforderlig.
- 16) Provisorisk bostad. Beräknas få bostad i den ombyggda paviljongen.
- 2 chaufförer 1) 3 rum och kök i »Södra allén 1».
2) 3 rum och kök i »Södra allén 3».
- 1 reparatör Enkelrum i anstaltsbyggnaden. Ny familjebostad erforderlig.
- 1 ekonomibitr. (manligt) 2 rum och kök i »Sven Bengt».

Jordbruksarbetare.

- 1 bitr. ladugårdsförman Enkelrum i anstaltsbyggnaden. Ny familjebostad erforderlig.
- 2 maskinmjölkare 1) 2 rum och kök i »Granbacken». Utgår. Ny familjebostad erforderlig.
2) Provisorisk bostad i gymnastikbyggnaden. Beräknas få bostad i jordbrukspaviljongen.
- 1 stallförman 2 rum och kök i »Trädgårdsvillan».
- 4 körkarlar o. traktorförare 1) enkelrum i anstaltsbyggnaden. Beräknas få bostad i jordbrukspaviljongen.
2) 2 rum och kök i »Granbacken». Utgår. Ny familjebostad erforderlig.
3) 1 rum och kök i »Gula flygeln». Utgår. Ny familjebostad erforderlig.
4) 2 rum och pentry i »Gula flygeln».
- 1 trädgårdsbitr. Provisorisk dubblett i anstaltsbyggnaden. Ny familjebostad erforderlig.
- 1 arbetsledare i trädg. 2 rum och kök i »Västra Hagen 2».
- 1 eldare 2 rum och kök i »Västra Hagen 2».
- 2 arbetsledare i jordbr. 1) 2 rum och kök i »Gula flygeln». Utgår. Ny familjebostad erforderlig.
2) 2 rum och kök i »Glädjen». Utgår. Ny familjebostad erforderlig.
- 1 snickare Bor i eget hus i Sigtuna.

Kvinnlig personal.

- 1 föreståndarinnana (sjukavd.) Dubblett med del i pentry och wc i anstaltsbyggnaden.
- 1 köksföreståndarinnana 2 rum och wc i anstaltsbyggnaden (lägenheten bör kompletteras med pentry).
- 1 sjuksköterska (översköt:a) Vakant, för befattningshavaren disponibelt enkelrum f. n. upplåtet till föreståndarinnan. Erfordras dubblett med pentry och wc. Beräknas få bostad i den ombyggda paviljongen.

- 1 kanslibitr. Nu provisorisk bostad i anstaltsbyggnaden. Erfordras dubblett med pentry och wc. Beräknas få bostad i paviljongen.
- 3 kontorsbitr. Nu provisoriska bostäder i anstaltsbyggnaden. Erfordras en dubblett och 2 enkelrum med kokmöjligheter och toalett. Beräknas få bostäder i paviljongen.
- 1 kokerska Nu enkelrum i anstaltsbyggnaden. Erfordras dubblett med kokmöjlighet. Beräknas få bostad i anstaltsbyggnaden.
- 1 sömmerska Nu provisorisk bostad i slottsflygeln. Erfordras dubblett med kokmöjlighet. Beräknas få bostad i anstaltsbyggnaden.
- 1 ekonomibitr. Nu ett rum och kök i »Granbacken». Ersättning för (köket) lägenheten erfordras, när »Granbacken» inom en nära framtid utdömes. Beräknas få enkelrum i anstaltsbyggnaden.
- 1 ekonomibitr. Nu enkelrum i anstaltsbyggnaden. (köket)
- 1 ekonomibitr. Enkelrum i anstaltsbyggnaden. (köket)
-